

Van samen
STARTEN, samen
UITVOEREN tot
samen **EVALUEREN**

Een goede samenwerking tussen logopedist en ouders kan veel voordelen bieden bij de behandeling van kinderen met een taalontwikkelingsstoornis. Het project COMPLETE zet hierop in.

TEKST ERICA RENCKENS BEELD STIJN RADEMAKER

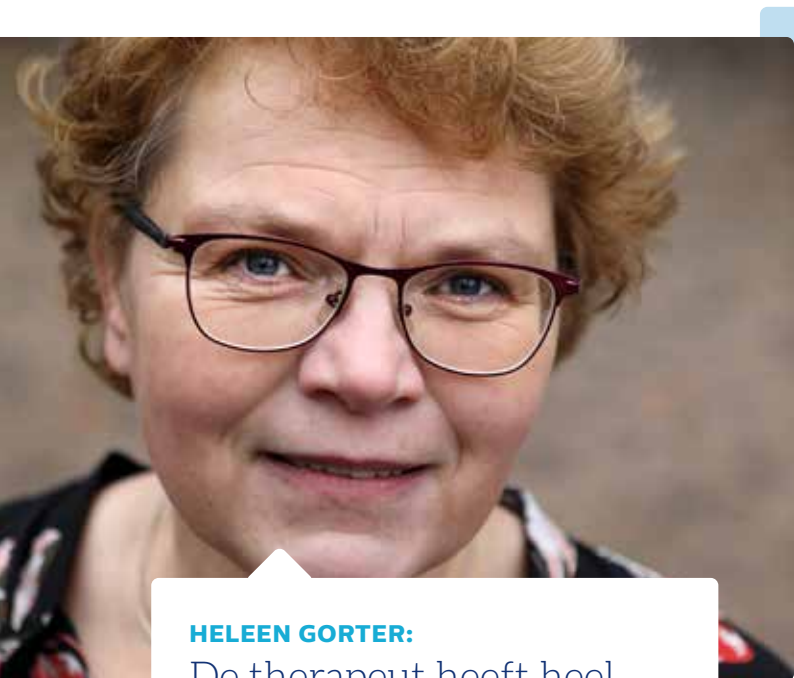
‘Zowel ouders als logopedisten zijn zich bewust van het belang van een goede onderlinge samenwerking, maar we hoorden ook dat deze vaak niet goed vorm kreeg,’ vertelt Inge Klatte, logopedist en onderzoeker aan de Hogeschool Utrecht. ‘Uit onze gesprekken bleek dat logopedisten aanlopen tegen verschillende belemmeringen, zoals andere verwachtingen van ouders en ouders die gemaakte afspraken niet nakomen. Ouders voelden zich niet altijd gehoord en hadden nog veel vragen over de diagnose en het behandelproces. Er lag een enorme kans om de uitkomst van de therapie voor het kind te verbeteren.’

In het project COMPLETE gingen onderzoekers uit verschillende disciplines, logopedisten en ouders de afgelopen twee jaar op zoek naar hoe je als logopedist de samenwerking met ouders kunt optimaliseren. De opgedane kennis en praktijkproducten worden gedeeld tijdens het COMPLETE-eindsymposium op 24 maart in Utrecht.

Samenwerken

‘Het was belangrijk om in dit project niet direct op zoek te gaan naar oplossingen, maar om eerst te kijken waar logopedisten en ouders nu precies tegen aan liepen,’ vertelt Klatte. ‘Samenwerken klinkt zo simpel, maar waarom gebeurt het dan nog onvoldoende?’ Uit gesprekken met focusgroepen bestaande uit logopedisten bleek een belangrijk knelpunt te zitten in verschillende ideeën over de betekenis van het woord ‘samenwerken’. Zo beschreven logopedisten regelmatig dat ze met ouders samenwerkten als ze ouders vroegen om thuis opdrachten uit te voeren met het kind. Klatte: ‘Dat is een vrij smalle definitie van samenwerking, vooral gestuurd door onze eigen rol als logopedist die focust op het helpen van het kind. Inmiddels gaan we steeds meer naar gezinsgericht werken, waarbij je je richt op het kind en zijn ouders. Je start bij de behoeften en prioriteiten van de ouders en beslist samen met de ouders waarop de behandeling gericht moet zijn. Indien gewenst geef je ouders handvatten en oefeningen voor het ondersteunen van hun kind in het dagelijks

HELEEN GORTER:

De therapeut heeft heel veel kennis van taal, maar ik van mijn kind ”

leven. Maar deze manier van werken is nog niet volledig verweven in onze opleiding, onze handswijze en in onze verwachtingen.’

Onvoldoende gelijkwaardig samenwerken zorgt soms voor wederzijds onbegrip. Klatte: ‘Dan heeft de ouder bijvoorbeeld het idee dat de logopedist alleen maar leuke spelletjes doet met het kind. Of begrijpt de logopedist niet waarom de ouder niet altijd bij de therapie aanwezig is.’ Heleen Gorter voorzag als een van de zes ouders in het ouderpanel de onderzoekers gevraagd en ongevraagd van advies. ‘Ik was zo’n ouder die niet altijd het huiswerk met mijn kind deed en die soms iets anders ging doen als mijn zoon bij logopedie was. Maar dat betekende niet dat ik niet betrokken was bij mijn kind. Mijn kind was zo gefrustreerd dat hij niet kon praten, dat hij de hele dag door gilte. Dat ondermijnt je energie en als je dan ook de strijd met je kind moet aangaan voor logopedie-oefeningen die hij heel moeilijk vindt, dat trek je als ouder niet. Daarnaast gebeurden er in mijn leven ook andere dingen die er soms voor zorgden dat ik minder kon doen. Het is voor veel ouders ook al heel wat om elke week weer naar logopedie te gaan. Wanneer je als logopedist de gezinssituatie kent, begrijp je dat beter en kun je zoeken naar oplossingen.’

Gedeeld begrip

Aan het begin van het project brachten de onderzoekers in kaart wat er allemaal onder samenwerken valt. ‘Dat is heel veel,

van samen starten, samen uitvoeren tot samen evalueren’, vertelt Klatte. ‘Maar uit alle literatuur en interviews kwam naar voren dat het belangrijk is te starten met het creëren van een gedeeld begrip. Bespreek met de ouders jullie zorgen, prioriteiten, verwachtingen en behoeften.’ Daar kan Gorter zich goed in vinden. ‘De therapeut heeft heel veel kennis van taal, maar ik van mijn kind. En een kind leert niet praten van een half uur logopedie per week, dus daar ligt voor ouders een belangrijke taak. Dat is ook voor logopedisten belangrijk om te beseffen, want zij moeten ervoor zorgen dat die thuisomgeving het kind helpt en ondersteunt. Maar zowel ouders als logopedisten worden hierin belemmerd door de traditionele opvatting over de therapeut die het kind leert praten.’

Het is daarom belangrijk om in gesprek te gaan met ouders over wat aansluit bij het kind en de gezinssituatie. Klatte: ‘Dat is complex, want de ene ouder is de ander niet, en ook elke logopedist heeft zijn eigen werkwijze. Er is geen one-size-fits-all, dus er is iets flexibels nodig: strategieën waaruit je kunt kiezen. Daar hebben we ons in dit project op gericht.’

In het begin van een behandelp proces zal deze aanpak wat extra tijd vragen, erkent Klatte. ‘Ouders hebben soms eerst meer kennis nodig voor ze kunnen zeggen wat ze voor hun kind of zichzelf willen. Maar uiteindelijk werk je zo juist prettiger en efficiënter.’ Gorter zag haar verwachtingen en behoeften ook veranderen in de tijd: ‘In het begin overkomt het je als ouder allemaal, maar later heb je meer kennis en voer je een heel ander gesprek met de logopedist. Een samenwerking die eerst heel goed werkte kan door persoonlijke problemen of meevallers ineens ook niet meer passen. Daarom moet je ook geregeld evalueren en indien nodig bijsturen.’

Ouderschap

In de ontwikkelde toolbox INCOMPLETE speelt de ouderschapstheorie van Alice van der Pas een belangrijke rol. Klatte: ‘Kort samengevat onderscheidt deze theorie het opvoederschap van het ouderschap. Het opvoederschap is een

tijdelijke rol die je als ouder kunt delen met bijvoorbeeld school of de logopedist. Het ouderschap is het onvoorwaardelijk en tijdloos gaan voor je kind, met een ethisch besef van verantwoordelijkheid. Dat maakt de ouder kwetsbaar: je maakt onvermijdelijk fouten en een schuldgevoel of schaamte is makkelijk aangepraat. Daar willen we logopedisten met de toolbox INCOMPLETE bewust van maken.'

'Die kwetsbaarheid als ouder is er altijd, maar als er iets is met je kind ben je dubbel kwetsbaar,' vult Gorter aan. 'Elke ouder komt eigenlijk al beschadigd bij de logopedist binnen. Die heeft uit zijn omgeving al gehoord dat hij geen goede ouder is. Misschien niet zo expliciet, maar wel door alle ongevraagde adviezen die je krijgt. Ik had het ontzettend nodig om van de logopedist bevestigd te krijgen dat ik wel een goede ouder was.'

Logopedisten kunnen de toolbox INCOMPLETE met collega's doorlopen. In de eerste laag wordt de ouderschapstheorie geïntroduceerd en wordt besproken hoe samenwerken nu in hun eigen praktijk gaat. In de tweede laag staat reflectie centraal. Aan de hand van een eigen casus-opstelling beantwoorden de logopedisten denkvragen en doen ze nieuwe inzichten op. In de derde laag geven de onderzoekers concrete tips, voor onder andere trainingen en tools.

Heleen Gorter zet zich al bijna zeven jaar actief in voor de naamsbekendheid van TOS. 'Dit blijft een knelpunt in de toegankelijkheid van de zorg en het onderwijs', stelt ze. Ze werkt daarom mee aan verschillende onderzoeken, treedt op in de media, draagt bij aan Wereld TOS-dag en schreef een boek, 'Vechten voor mijn kind met een TOS'.

Naar aanleiding van haar ervaringen met het COMPLETE-onderzoek ontwikkelde Gorter een webinar voor logopedisten. Hierin deelt ze haar eigen ervaringen met de logopedie, geeft ze een overzicht van wat zij als ouder van de logopedist nodig had, en benadrukt het belang

INGE KLATTE:
Samenwerken **klinkt**
zo simpel, maar
waarom gebeurt het
dan nog **onvoldoende**?

'INCOMPLETE wordt nu door logopedisten getest,' vertelt Klatte. 'Ik ben heel benieuwd wat zij ervan vinden. Zelf merk ik dat ik in die twee jaar zoveel heb geleerd door de samenwerking met ouders. Ik praat nu heel anders met en over hen, dat is heel waardevol.' De onderzoekers hopen nog op aanvullende subsidie voor doorontwikkeling, ook voor een bredere doelgroep, zoals voor kinderfysiotherapeuten, die vaak tegen vergelijkbare situaties aanlopen.

van een goede samenwerking tussen ouder en logopedist. De volgende editie van deze webinar staat gepland op 31 maart.

Daarnaast heeft Gorter samen met Pien van der Most en Pieter van Zelst stichting TOS-centraal opgericht. Deze stichting heeft tot doel ouders voor te lichten en professionals bekender te maken met TOS. Dit doet de stichting door middel van het verzorgen van webinars, ouderbijeenkomsten en het TOScongres, dat afgelopen 11 februari plaats vond. De lezingen en workshops van het TOScongres zijn nog tot half maart online terug te kijken op www.tos-centraal.nl.